
Informe d'avaluació d'impacte de gènere

Órgan que ho emiteix: Negociat d'Igualtat
Núm. Expedient 3380/2023
Assumpte: Reglament de règim intern de la Banda Municipal

Eva Boix Beltrán, agent d'igualtat del Negociat d'Igualtat que subscriu, emet el següent informe

ANTECEDENTS

El present informe respon a la sol·licitud de la Secció d'Ordenació i Gestió de Recursos Humans en data 24 d'abril de 2023 per a realitzar l'Informe d'Avaluació de l'Impacte de Gènere del Reglament de règim intern de la Banda Municipal.

CONTINGUT DE L'INFORME

- I. Descripció general del Reglament
- II. Informació i documents facilitats pel Departament responsable del Reglament.
- III. Vinculació amb objectius programàtics i normatives en matèria d'igualtat de gènere
- IV. Anàlisi de gènere segons l'àmbit d'actuació
- V. Anàlisi de gènere segons l'accés a la informació i participació
- VI. Valoració global de l'impacte de gènere
- VII. Propostes per a millorar per a incorporar l'enfocament de gènere

I. Descripció general del Reglament

El Reglament de règim intern de la Banda Municipal de l'Ajuntament de Castelló de la Plana és una eina bàsica que regula el treball intern de la Banda Municipal de Castelló. Cal destacar que el primer i únic reglament de la Banda fins al moment va ser aprovat en 1926. La Banda Municipal té com a missió oferir i acostar la música a la ciutadania. Aquesta missió es defineix en quatre àrees: artística, social, pedagògica i territorial. La Banda està conformada per 47 persones, de les quals 42 són homes i 5 són dones.

II. Informació i documents facilitats pel Departament responsable de la Ordenança

Entre els documents als quals s'ha tingut accés en l'expedient del Reglament es troben:

- Sol·licitud d'informe d'impacte de gènere de l'Ordenança
 - Reglament de Règim Intern de la Banda Municipal
-

III. Vinculació amb objectius programàtics i normatives en matèria d'igualtat de gènere.

1. Fonament jurídic de l'obligació d'incorporar la igualtat de gènere:

- Llei orgànica 3/2007, de 22 de març, per a la Igualtat Efectiva de Dones i Homes.

Article 14. Criteris generals d'actuació dels Poders Públics.

La finalitat d'aquesta Llei, seran criteris generals d'actuació dels Poders Públics:

1. El compromís amb l'efectivitat del dret constitucional d'igualtat entre dones i homes. [...]

11. La implantació d'un llenguatge no sexista en l'àmbit administratiu i el seu foment en la totalitat de les relacions socials, culturals i artístiques.

Article 15. Transversalitat del principi d'igualtat de tracte entre dones i homes.

El principi d'igualtat de tracte i oportunitats entre dones i homes informarà, amb caràcter transversal, l'actuació de tots els poders públics. Les administracions públiques ho integraran, de manera activa, en l'adopció i execució de les seues disposicions normatives, en la definició i pressupost de polítiques públiques en tots els àmbits i en el desenvolupament del conjunt de totes les seues activitats.

Article 19. Informes d'impacte de gènere.

Els projectes de disposicions de caràcter general i els plans d'especial rellevància econòmica, social, cultural i artística que se sotmeten a l'aprovació del Consell de Ministres hauran d'incorporar un informe sobre el seu impacte per raó de gènere.

Article 20. Adequació de les estadístiques i estudis.

A fi de fer efectives les disposicions contingudes en aquesta Llei i que es garantisca la integració de manera efectiva de la perspectiva de gènere en la seua activitat ordinària, els poders públics, en l'elaboració dels seus estudis i estadístiques, deuran:

a) Incloure sistemàticament la variable de sexe en les estadístiques, enquestes i recollida de dades que duguen a terme.

b) Establir i incloure en les operacions estadístiques nous indicadors que possibiliten un millor coneixement de les diferències en els valors, rols, situacions, condicions, aspiracions i necessitats de dones i homes, la seua manifestació i interacció en la realitat que es vaja a analitzar.

c) Dissenyar i introduir els indicadors i mecanismes necessaris que permeten el coneixement de la incidència d'altres variables la concurrència de les quals resulta generadora de situacions de discriminació múltiple en els diferents àmbits d'intervenció.

d) Realitzar mostres prou àmplies com perquè les diverses variables incloses puguen ser explotades i analitzades en funció de la variable de sexe.

e) Explotar les dades de què disposen de manera que es puguen conèixer les diferents situacions, condicions, aspiracions i necessitats de dones i homes en els diferents àmbits d'intervenció.

f) Revisar i, si escau, adequar les definicions estadístiques existents a fi de contribuir al reconeixement i valoració del treball de les dones i evitar la estereotipatzió negativa de determinats col·lectius de dones.

Només excepcionalment, i mitjançant informe motivat i aprovat per l'òrgan competent, podrà justificar-se l'incompliment d'alguna de les obligacions anteriorment especificades.

Disposició addicional primera. Presència o composició equilibrada.

A l'efecte d'aquesta Llei, s'entendrà per composició equilibrada la presència de dones i homes de manera que, en el conjunt a què es referisca, les persones de cada sexe no superen el seixanta per cent ni siguen menys del quaranta per cent.

- Llei 30/2003, de 13 d'octubre, sobre mesures per a incorporar la valoració de l'impacte de gènere en les disposicions normatives que elabore el Govern. Encara que no afecta l'àmbit local, serveix de referència i orientació per al desenvolupament de les polítiques públiques.

- Reial decret 931/2017, de 27 d'octubre, pel qual es regula la Memòria de l'Anàlisi d'Impacte Normatiu. La norma contempla les diferents dimensions que ha de tindre en compte la memòria, incloent entre elles l'impacte per raó de gènere, per al que s'estableix que s'hauran d'analitzar i valorar els resultats previsibles del projecte normatiu des de la perspectiva de gènere, amb la finalitat de contribuir a la igualtat. En aquesta anàlisi i valoració de l'impacte de gènere de la norma es tindran en compte, almenys, una sèrie d'indicadors previstos en la Guia Metodològica per a l'elaboració de la memòria de l'anàlisi d'impacte normatiu a què es refereix la disposició addicional primera de la citada llei.

- Llei 9/2003, de 2 d'abril, de la Generalitat Valenciana, per a la Igualtat entre Dones i Homes.

Article 4. Principis rectors de l'acció administrativa.

1. Els poders públics valencians adoptaran les mesures apropiades per a modificar els patrons socioculturals de conducta assignats en funció del gènere, amb la finalitat d'eliminar els prejudicis, els usos i els costums de qualsevol índole basats en la idea d'inferioritat o en funcions estereotipades de dones i homes contràries al principi d'igualtat.

2. Les diferents administracions públiques adoptaran una estratègia dual basada en el principi de complementarietat de mesures d'acció positiva i les que responguen a la transversalitat de gènere. L'adopció pel Govern Valencià de mesures especials de caràcter temporal encaminades a accelerar la igualtat de facto entre la dona i l'home no es considerarà discriminatòria en la forma definida en les convencions internacionals. Aquestes mesures cessaran quan s'hagen aconseguit els objectius d'igualtat, oportunitat i tracte.

Article 4 bis. Informes d'impacte de gènere.

Els projectes normatius incorporaran un informe d'impacte per raó de gènere que s'elaborarà pel departament o centre directiu que proposa l'avantprojecte de llei o projecte de norma, pla o programa d'acord amb les instruccions i directrius que dicte l'òrgan competent en la matèria, i haurà d'acompanyar la proposta des de l'inici del procés de tramitació.

Article 48. El llenguatge no-sexista en els escrits administratius.

Les administracions públiques valencianes posaran en marxa els mitjans necessaris perquè tota norma o escrit administratiu respecten en la seua redacció les normes relatives a la utilització d'un llenguatge no-sexista.

Article 49. Dades estadístiques i investigacions.

El Consell de la Generalitat impulsarà la desagregació de dades per sexes en totes les estadístiques i investigacions que es duguen a terme en la Comunitat Valenciana, aprofundirà en l'estudi i investigació sobre la realitat social des d'una perspectiva de gènere, i donarà compte de l'evolució dels índexs d'igualtat de dones i homes en l'àmbit de la Comunitat Valenciana.

2. Normativa institucional per a aconseguir la igualtat de gènere a l'Ajuntament de Castelló:

- Instrucció de Vicealcaldia 3/10/2016 per a instar els departaments municipals sobre la necessitat d'incorporar la variable sexe en el desenvolupament de les aplicacions informàtiques.

- Instrucció de Vicealcaldia 3/10/2016 per a afavorir l'ús inclusiu del llenguatge en la documentació generada per l'ajuntament de Castelló

- III Pla Municipal d'Igualtat d'Oportunitats de Dones i Homes(PIO), aprovat pel Ple de l'ajuntament el 29 de novembre de 2019

Algunes mesures del PIO impliquen a tot el Consistori, inclosos els Recursos Humans i la prevenció de riscos laborals.

Àrea 1. Canvi institucional.

Objectiu 3. Consolidar el grau d'integració de la perspectiva de gènere en les estadístiques i dades municipals.

Objectiu 4. Incloure la perspectiva de gènere en la comunicació interna i externa de l'Ajuntament de Castelló.

1.4.3. Garantir un ús del llenguatge i imatge inclusiva en els documents interns de l'Ajuntament de Castelló i els documents que emanen cap a la ciutadania.

Objectiu 5. Integrar la perspectiva de gènere en la política local a través del pressupost municipal amb la finalitat d'orientar el procés pressupostari a la reducció de les desigualtats de gènere.

Objectiu 7. Consolidar les estructures necessàries per a la transversalització de la perspectiva de gènere en les polítiques municipals, tant les que afecten dinàmiques internes com l'externes.

1.7.1. Garantir que tots els plans i programes estratègics municipals incorporen la igualtat de gènere.

IV. Anàlisi de gènere segons l'àmbit d'actuació

En el camp musical, els espais d'educació i d'actuació de les dones han sigut majoritàriament els privats. Segons un estudi elaborat per Laura Capsir Maiques, hi ha documentades més de nou mil compositoras, la contribució de les quals a la música s'ha ocultat de manera sistemàtica. Aquest fet ha provocat una fractura de la seua genealogia que ha fet pensar a les protagonistes de cada moment que eren les pioneres, amb les dificultats que implica aquest paper. Així ho evidencia la famosa cita de Clara Schumann:

“Abans creia tindre talent creatiu, però he abandonat aquesta idea; una dona no ha de desitjar compondre, no va haver-hi mai cap capaç de fer-ho i vull ser jo l'única? Seria arrogant creure-ho. Això va ser una cosa que només el meu pare va intentar anys arrere. Però prompte vaig deixar de creure en això”.

La Banda Municipal de Castelló forma part de la història de la ciutat des del segle XIX. L'any 1866 és el primer any en què es té constància de la Banda Municipal de Castelló, però va ser la Societat Castellonenca de Cultura la que va impulsar la creació de la Banda com a tal en un ple celebrat l'1 de juliol de 1925.

Si en ple segle XXI existeix una bretxa de gènere en el món de les bandes de música, més encara en el segle XIX on poques famílies hagueren permés que les seues filles actuaren en públic i, a més, es dedicaren professionalment a la música.

La primera dona que va participar com a solista convidada en la banda va ser la castellonenca i violinista Josefina Salvador, en 1960. Salvador acabava de debutar a Hamburg amb l'orquestra simfònica. Les següents dones de les quals hi ha constància, també van participar com a solistes convidades. I igual que Salvador, comptaven amb currículums brillants. Es tractava de la clarinetista Norma Comes i la pianista Inés Borrás.

No és fins a l'any 1994 quan hi ha constància de la primera dona que va formar part de la Banda Municipal: la flautista Elisa Ortells.

L'enorme bretxa que existeix entre sexes detectada entre les persones que hui dia integren la Banda (42 homes enfront de 5 dones) només pot entendre's des d'una anàlisi de gènere. Així, existirien dues hipòtesis. La primera guarda relació amb la socialització diferenciada de gènere que assigna a les dones la funció de cuidadores de la família. Una funció que és incompatible amb els horaris (treballar en dies festius, horaris fora del laboral...) propis d'una banda musical. Una altra hipòtesi explicativa seria l'absència de models, ja que hi ha moltes menys dones músiques.

Així, les dades del Conservatori Superior de Música Salvador Seguí de Castelló referents al curs 2021/2022 sustenten aquesta segona hipòtesi, ja que segons apareix en el pla d'igualtat del centre, aquest any es van matricular 238 homes i 158 dones.

A més, també existeix una bretxa de gènere instrumental, com va evidenciar el treball de Carmen Sansaloni en el Conservatori Superior de Música de València, on va analitzar les dades de les proves d'accés i de matrícula entre els anys 2001 i 2011. L'estudi conclou que hi ha especialitats clarament femenines i altres masculines. Així, els homes es concentren en un percentatge superior al 90% en especialitats com el trombó, la trompeta o la tuba. Amb més d'un 80% es troben la composició, la direcció, la percussió, el saxofon i el contrabaix. El clarinet té una mitjana de 60% de presència masculina i el piano, el 57%. Les dones, per part seua, predominen en la flauta travessera (67,8%), el cant i l'arpa.

VI. Valoració global de l'impacte de gènere

Reglament CSS	Reproductor desigualtats	Transformador de desigualtats		No identificable [NI]
		Impacte Directe [ID]	Impacte Indirecte [II]	
Segons la seua naturalesa			X	
Segons el seu àmbit d'actuació			X	
Segons accés a la informació i participació				X
Incorporació del llenguatge inclusiu	X			
Visibilització de dades desagregades per sexe	X			

El Reglament de la Banda de Música incorpora el llenguatge inclusiu en el seu text, además incorpora una mesura com la selecció de personal amb cortina, per evitar que el sexe del candidat o candidata pugui condicionar l'elecció i la incorporació de dones compositoras en el repertori. Per aquestes raons, l'informe d'impacte de gènere és positiu.

VII. Propostes per millorar la incorporació de l'enfocament de gènere

Tenint en compte les dades mostrades en l'informe i després de revisar l'avantprojecte de Reglament, es realitzen les següents recomanacions:

1. Incloure el llenguatge inclusiu en tot el text del Reglament, com indica la legislació vigent (article 14.11 Llei orgànica 3/2007) i la instrucció municipal de Vicealcaldia.

2. Incorporar dades desagregades per sexe en les memòries que es desenvolupen relacionades amb l'activitat de la Banda: n.º de dones que conformen la Banda, n.º de dones en cada instrument, n.º de dones solistes, n.º d'obres de dones compositores...
3. Incorporar un punt en l'apartat III: Plantilla i funcions de l'avantprojecte en el qual s'incloua un acció afirmativa que afavorisca l'accés de les dones a la Banda, donada la infrarepresentació d'aquestes. Així, en igualtat de mèrits, afavorir l'accés de les dones a aquest espai en el qual les dades evidencien la històrica infrarepresentació.
4. Incorporar en l'article 23: Vestuari, l'opció de pantalons en el vestit de gala de les músiques.

(document signat electrònicament al marge)

